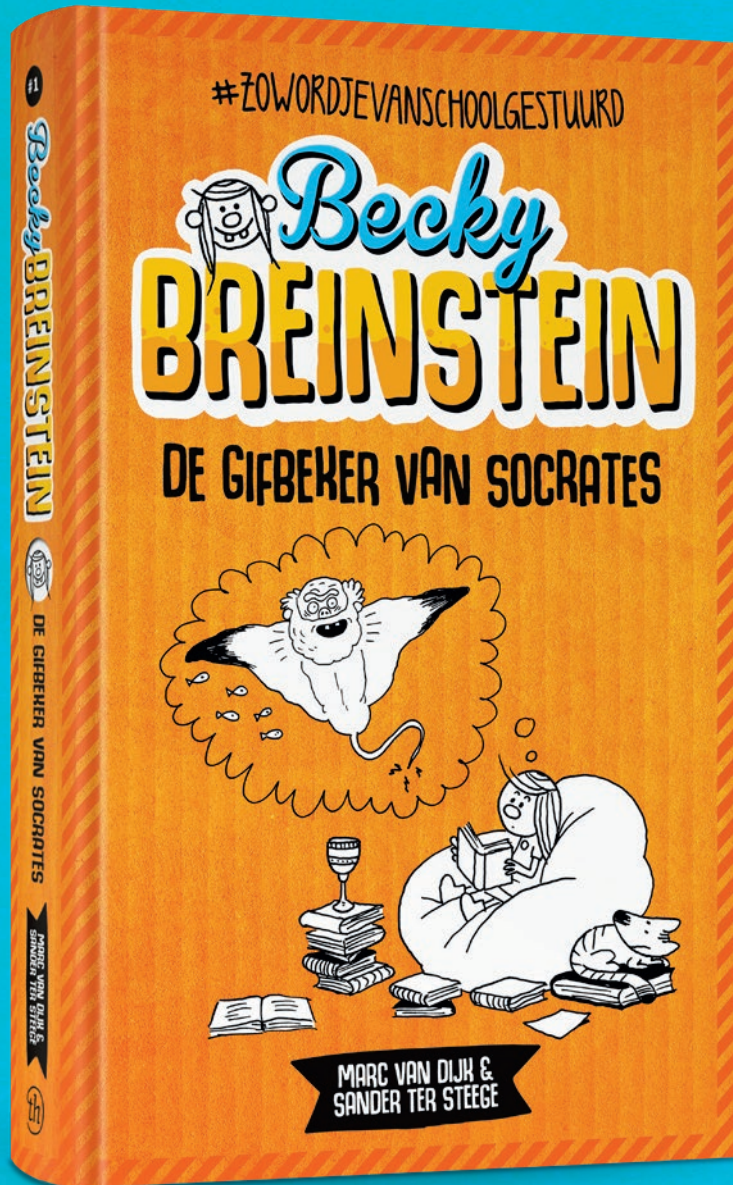

LESBRIEF

#ZOWORDJEVAN
SCHOOLGESTUURD

KOMT HET DOOR HEM
DAT IK VAN SCHOOL
GESTUURD BEN?

WIE IS
SOCRATES?

OVER HET BOEK

Becky Breinstein is van school gestuurd. Dit heeft iets te maken met:

- Een lelijke visman met baard, die haar 's nachts een schok heeft gegeven
- Drones en postduiven die geheime boodschappen sturen
- De gifbeker van de beroemde filosoof **SOCRATES**.

Becky Breinstein beleeft een spannend avontuur vol humor, vriendschap en vrolijke wijsheid.

De gifbeker van Socrates is het eerste deel van een serie waarin Becky haar leven op z'n kop zet met de grootste denkers uit de geschiedenis.

Uitgeverij Ten Have, 2019

ISBN 978 90 259 0715 0

www.beckybreinstein.nl

OVER DE MAKERS

Marc van Dijk en Sander ter Steege (allebei uit 1979) leerden elkaar kennen op de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam (een gekke school voor kunstenaars).

Ze droomden er altijd al van om ooit samen een soort stripboek te maken. En ineens is dat gelukt.

Je zou denken: Sander (zonder bril) is de tekenaar en Marc (met bril) is de schrijver. Marc heeft namelijk al meer boeken geschreven en hij is ook journalist (voor Trouw en Filosofie Magazine). En Sander kan gewoon veel beter tekenen.

Toch maken de twee met en zonder bril Becky Breinstein echt helemaal samen. Eerst bedenken ze samen het hele verhaal. Dan maken Marc en Sander allebei slordige tekeningen. Daarna maakt Sander de tekeningen goed. En dan maakt Marc de tekst goed.

OVER DEZE LESBRIEF

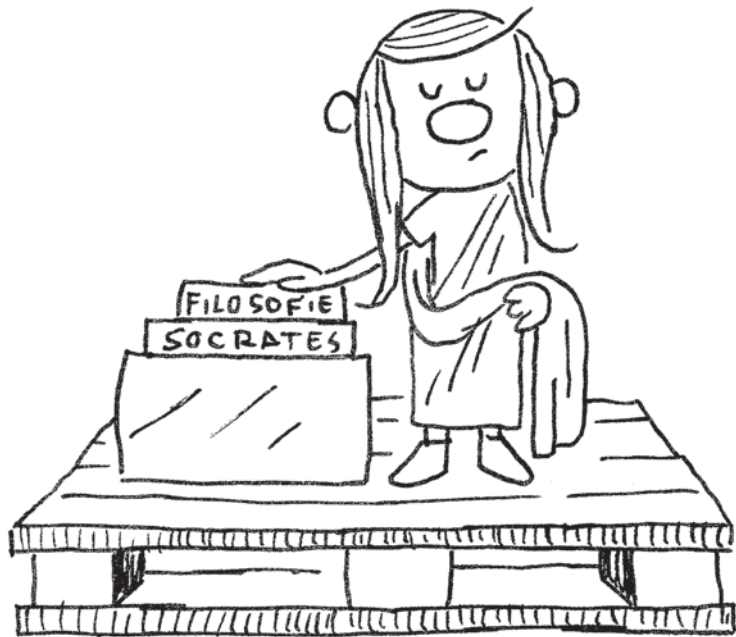
Met behulp van deze lesbrief en het boek **BECKY BREINSTEIN** - De gifbeker van Socrates leer je je leerlingen wie Socrates was, wat filosofie inhoudt en hoe zij zelf filosofisch kunnen denken. Ze leren nadenken over wie ze zelf zijn en inschatten in hoeverre sociale media de werkelijkheid laten zien.

Het is niet nodig dat kinderen voorafgaand aan de lessen het hele boek hebben gelezen.

Je hebt het boek wel nodig om fragmenten uit te kunnen voorlezen.

Doelgroep: Groep 6, 7 en 8 / leerjaar 4, 5, 6 (Vlaanderen)

Thema's: Tijd van Grieken en Romeinen, filosofie, sociale media, zelfbeeld

LESSUGGESTIE 1: WIE IS SOCRATES?

Ontwikkelingsgebieden:

- Oriëntatie op de wereld (geschiedenis)
- Schriftelijke taalvaardigheid

Kerdoelen: 4, 5, 8, 52

Leerdoelen: na deze les

- Weten de kinderen wie Socrates was;
- Weten de kinderen meer over de tijd van de oude Grieken;
- Begrijpen de kinderen waarom Socrates ter dood is veroordeeld.

Nodig:

- Boek: Becky Breinstein – De gifbeker van Socrates
- Informatiebronnen over de Griekse oudheid (boeken, internet)
- A3-papier / A4-papier / gekleurd karton
- Lijm, scharen

Activiteiten:

- Gesprek over Socrates
- Muurposters maken over de tijd van de oude Grieken
- Kennis delen over Griekse oudheid

IN GESPREK OVER SOCRATES

Duur: 15-20 minuten

Dit boek gaat over 'de gifbeker van Socrates'.
Vraag aan de leerlingen of zij weten wie Socrates was en wat een gifbeker daarmee te maken heeft.

Vul de kennis van de leerlingen aan met informatie over Socrates.

Voorlezen: blz. 60/61: "Socrates is TER DOOD (...) je het leren?"

Vraag de leerlingen wat zij ervan vinden dat iemand ter dood is veroordeeld vanwege het stellen van vragen.

Socrates is de eerste beroemde Griekse filosoof. Filosofie is zoeken naar wijsheid. De filosofen die leefden vóór Socrates lieten zien dat ze heel wijs waren door te bedenken hoe de aarde in elkaar zat. Socrates vond dat best interessant, maar hij was meer geïnteresseerd in mensen. Volgens hem zou je wijs zijn als je wist hoe je een GOED LEVEN kan leiden. En iedereen wil een goed leven leiden. Dus ging hij ervan uit dat IEDEREEN naar wijsheid kan zoeken.

En dus vroeg hij iedereen die hij tegenkwam: 'Wat ben je aan het doen? Waarom doe je dat? Hoe heb je dat geleerd?'

En als ze daar antwoord op gaven, stelde hij de volgende vraag. Hij dwong mensen op deze manier om zelf na te gaan denken over hun leven, en over wat goed en slecht is.

De mensen vonden Socrates en zijn vragen zo vervelend, dat hij ter dood veroordeeld is.

MUURPOSTERS MAKEN OVER DE TIJD VAN DE OUDE GRIEKEN

Duur: 60-90 minuten (verdeel dit evt. over 2 lessen; de kinderen kunnen dan thuis ook nog op zoek naar informatie)

Om te begrijpen waarom Socrates ter dood veroordeeld werd vanwege het stellen van vragen, is het handig om meer te weten over de tijd waarin hij leefde. Het was een tijd waarin mensen geloofden in verschillende goden en het bestuur was bang dat mensen 'teveel' zelf gingen nadenken.

Bekijk het filmpje: 'Socrates – De bron van wijsheid' op www.schooltv.nl.

Verdeel de klas in groepjes. Elk groepje gaat een eigen onderzoek doen naar de tijd van de oude Grieken en maakt daar een muurposter over.

Deelonderwerpen zijn bijv:

- De Griekse goden
- Griekse filosofen
- Het bestuur in het oude Griekenland
- Het dagelijks leven in het oude Griekenland
- Bekende gebouwen uit de Griekse oudheid
- Strijd in de Griekse oudheid (Spartanen, Troje etc.)

Bij grote klassen kun je één deelonderwerp ook door meerdere groepjes laten uitzoeken.

Laat elk groepje 2 of 3 quizvragen bedenken over hun eigen onderwerp. De antwoorden moeten terug te vinden zijn op de posters. Verzamel alle quizvragen en zet ze op één blad.

KENNIS DELEN OVER DE GRIEKSE OUDHEID

Duur: 30 minuten

Hang alle muurposters op in de klas of leg ze verspreid door de klas neer.

Deel de quizvragen uit of projecteer ze op het digibord.

Laat kinderen op zoek gaan naar de antwoorden en bespreek deze vervolgens klassikaal.

Kom ook nog een keer terug op de vraag: *Waarom zou Socrates de gifbeker hebben gekregen? Waarom kon dat toen gebeuren?*

Stel evt. ook nog de vraag: *Zou dit nu nog steeds kunnen gebeuren?* Vertel evt. dat er landen zijn waar mensen nog steeds ter dood veroordeeld worden omdat ze kritische vragen stellen. *Zijn er overeenkomsten tussen deze landen en de cultuur van de Griekse oudheid?*

LESSUGGESTIE 2: WELK DIER BEN JIJ?

Ontwikkelingsgebieden:

- Ondelinge taalvaardigheid
- Oriëntatie op jezelf
- Kunstzinnige vorming

Kerdoelen: 2, 34, 54, 55

Leerdoelen: na deze les

- Weten de kinderen wie Socrates was;
- Weten de kinderen meer over zichzelf en elkaar;
- Kunnen de kinderen een dier tekenen.

Nodig:

- Boek: Becky Breinstein – De gifbeker van Socrates
- Boeken met afbeeldingen van dieren
- A4-(teken)papier
- Grijs potloden en kleurpotloden

Activiteiten:

- Leren denken in vergelijkingen
- Tekenopdracht: teken een dier met wie je jezelf kunt vergelijken
- Gesprek over persoonlijkheid

MET WELK DIER KUN JIJ JEZELF VERGELIJKEN?

Duur: 20 minuten

Op de cover van het boek zie je dat Becky denkt aan een vreemd wezen: een vliegende vis, met het hoofd van een oude man. Je ziet hem ook op blz. 22 (Laat de illustratie zien!).

De vis stelt ook nog eens allerlei vragen! (Lees de vragen voor.)

Het duurt even voor Becky het doorheeft, maar de vis staat symbool voor Socrates. Soms werden mensen namelijk bijna verlamd door alle vragen van Socrates. Daarom werd hij vergeleken met een **SIDDERROG**, een vis die een elektrische schok kan geven.

Anderen vonden dat Socrates leek op een horzel, een **STEEKVLIEG**. Want als Socrates met je gepraat had, was het net alsof je gestoken was.

Als je gestoken bent, kan je even niet meer doorgaan met waar je mee bezig was. En daarna blijft het jeuken. Zo is het ook met de vragen van Socrates.

Laat kinderen nu eens nadenken over de volgende vraag:

Met welk dier zou jij jezelf kunnen/willen vergelijken?

Welke eigenschappen heb jij die een bepaald dier ook heeft?

Als kinderen niets kunnen bedenken, kan het helpen om eerst hun eigenschappen op te laten schrijven. Ze kunnen denken aan iets wat ze goed kunnen (hardlopen, knutselen, zwemmen), maar ook aan een persoonlijke eigenschap (lief, dapper, verlegen). Daarna kunnen ze gaan bedenken of ze een dier kennen dat deze eigenschap(en) ook heeft.

Belangrijk is dat ze kunnen benoemen waarom ze voor een bepaald dier kiezen. De reden mag niet (alleen) zijn dat ze het dier mooi of lief vinden. Wat ook kan helpen, is het laten invullen van de zin: "Ik ben net als een [dier], want ..."

TEKENOPDRACHT

Duur: 30 minuten

Aansluitend laat je kinderen het dier dat ze gekozen hebben, tekenen.

Als hulpmiddel kun je boeken met dieren in de klas leggen of plaatjes laten opzoeken op internet.

Kinderen die snel klaar zijn, kun je uitdagen door een passende achtergrond bij het dier te laten tekenen of het dier in verschillende houdingen te laten tekenen. Het dier mag in zwart-wit (grijs potlood) of met kleur worden getekend; ook daarin kun je differentiëren.

GESPREK: WELK DIER BEN JIJ?

Duur: 10-15 minuten

Bespreek de uitkomsten met elkaar. Wie wil iets vertellen over zijn tekening en over zichzelf? Welke dieren zijn verrassend? Zijn er kinderen die hetzelfde dier hebben gekozen? Hebben zij dit om dezelfde redenen gedaan?

LESSUGGESTIE 3: WAT IS FILOSOFIE?

Ontwikkelingsgebieden:

- Mondelinge taalvaardigheid

Kerdoelen: 1, 2, 3

Leerdoelen: na deze les

- Weten de kinderen wat filosofie is;
- Weten de kinderen wat filosofische vragen zijn;
- Weten de kinderen hoe je een socratisch gesprek voert.

Nodig:

- Boek: Becky Breinstein – De gifbeker van Socrates
- Evt. bijlage 1

Activiteiten:

- Gesprek over filosofie en filosofische vragen
- Socratisch gesprek voeren

FILOSOFISCHE VRAGEN

Duur: 30-40 minuten

In het boek **BECKY BREINSTEIN** - De gifbeker van Socrates wordt Becky aangestoken met het 'vragenvirus'. Net als Socrates bestookt zij mensen op straat met allerlei vragen.

Voorlezen: blz. 89 t/m 96: "Ik ben de straat (...) antwoord te geven."

Becky stelt allerlei vragen waar je misschien niet direct een antwoord op weet.

Een filosofische vraag kan je niet heel makkelijk beantwoorden. Je kunt het antwoord ook niet vinden in een boek of op internet. En ze gaan niet alleen maar over jou. Over een filosofische vraag moet je nadenken.

Alleen, of beter nog: samen met anderen.

Neem bijvoorbeeld de vraag: hoe warm wordt het vanmiddag? Dat is geen filosofische vraag. Want het antwoord kun je opzoeken, bijvoorbeeld op internet: het weerbericht. En als je het zelf wilt controleren, kun in de middag op een thermometer kijken.

Het kan dus wel een goede vraag zijn, maar het is geen filosofische vraag. Want het antwoord kun je opzoeken en meten.

Of neem bijvoorbeeld de vraag: waarom ben ik vandaag niet blij? Dat is ook geen filosofische vraag. Want die vraag gaat alleen maar over jou. Het kan zijn dat je verdrietig bent omdat je kat verdwenen is. Of omdat iemand jou gepest heeft.

Het kan dus een heel goede en belangrijke vraag zijn, maar het is geen filosofische vraag. Het antwoord heeft alleen te maken met jouw leven, en alleen maar op dit ene moment. Morgen ben je misschien weer blij, omdat de kat terug is. Of omdat degene die je gepest had, nu ineens wel aardig voor je is.

Filosofische vragen zijn vragen naar betekenis. Wat is wijsheid? Wat is liefde? Wat is vriendschap? Er is niet één definitief antwoord op. Het zijn vragen die je bezig blijven houden.

Kijk nu op blz. 22 van De gifbeker van Socrates. Sidderrog Socrates heeft een heleboel vragen (zie ook lessuggestie 2). Maar zijn het ook allemaal filosofische vragen?

Vraag de kinderen: Welke van deze vragen zijn filosofisch? En waarom?

SOCRATISCH GESPREK VOEREN

Duur: 30-40 minuten

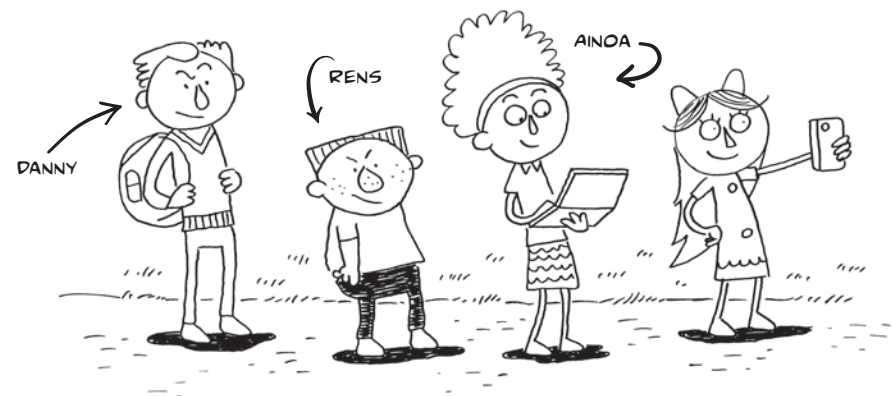
Over filosofische vragen kun je in je eentje nadenken, of samen met anderen. Je kunt leren om er beter in te worden, door bepaalde technieken te gebruiken die je helpen om samen na denken, zoals de socratische gesprekstechniek.

Leg je klas uit wat de spelregels zijn van een socratisch gesprek. Deze spelregels vind je in **BIJLAGE 1**.

Vraag vervolgens welke kinderen eens willen proberen zo'n gesprek te voeren. Jij neemt de rol van begeleider op je. De rest van de klas luistert mee.

Zoals in de spelregels te lezen is: de vraag waar het gesprek over gaat, bepalen jullie zelf.

Het mag elke vraag zijn die jullie bezighoudt. Als het maar een filosofische vraag is. Een geschikte vraag is bijvoorbeeld: *wat is vriendschap? En wat is het verschil tussen een volger en een vriend?*

Vanzelfsprekend kun je deze opdracht nog vele malen herhalen; kinderen kunnen zelf ook gaan optreden als begeleider.

LESSUGGESTIE 4: KEN JEZELF

Ontwikkelingsgebieden:

- Mondelinge taalvaardigheid
- Oriëntatie op jezelf

Kerdoelen: 3, 34

Leerdoelen: na deze les

- Weten de kinderen wat filosofie is;
- Zijn de kinderen zich bewust van hun talenten en kwaliteiten.

Nodig:

- Boek: Becky Breinstein – De gifbeker van Socrates
- Evt. bijlage 2
- A4-papier (1 velletjes per kind)
- Gedachtewolkjes (bijlage 3)
- (Portret)foto van elk kind
- Scharen, pennen, lijm

Activiteiten:

- Gesprek over filosofie: Wat is wijsheid?
- Complimenten geven

WAT IS WIJSHEID?

Duur: 20-30 minuten

Filosofie is het zoeken naar wijsheid (zie ook lessuggestie 1)

Gelukkig was er in het oude Griekenland een orakel, dat antwoord kon geven op de ingewikkeldste vragen. Alleen begrepen de meeste mensen de antwoorden helaas niet...

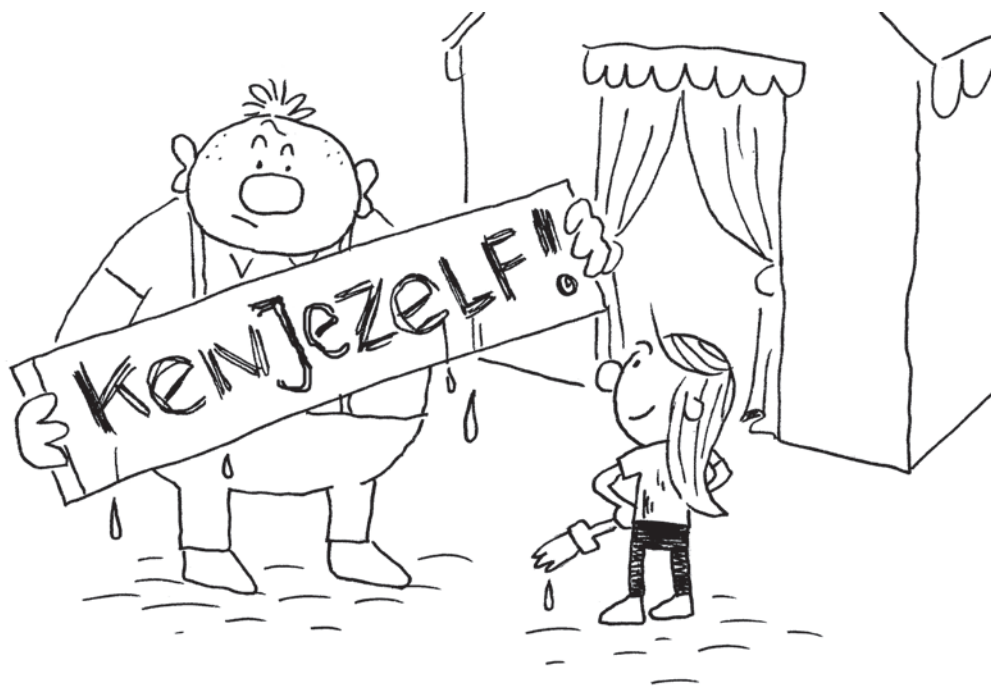
Voorlezen: blz. 41: "Iedereen ging naar (...) Niemand is wijzer is dan Socrates!"

Het antwoord van het orakel verbaasde Socrates. Want hij wist zelf helemaal niet wat wijsheid was. Hij dacht: 'Misschien is dat het enige dat mij wijzer maakt dan andere mensen. Ik geef toe dat ik niet weet wat wijsheid is. Maar ik wil er wel naar blijven zoeken, samen met anderen.'

Vraag de kinderen: *Weet jij wat wijsheid is?*

Pas hier eventueel de socratische gesprekstechniek toe uit lessuggestie 3; de kinderen kunnen deze vraag ook in kleine groepjes bespreken; het hoeft niet klassikaal! Je kunt wel klassikaal eventuele conclusies bespreken.

WAT IS JOUW TALENT?

Duur: 30 minuten

In **BECKY BREINSTEIN** – De gifbeker van Socrates houdt Becky een spreekbeurt over Socrates. De enige die haar begrijpt, is Chuck. “Chuck is de grootste jongen van de klas, en niet de knapste. Hij is al twee keer blijven zitten.” (blz. 55) Opvallend is dat Isabella, die net als Becky twee klassen heeft overgeslagen, Becky niet begrijpt. Vraag je leerlingen: Is iets begrijpen hetzelfde als slim zijn? Kun je op verschillende manieren slim of knap zijn?

Voorlezen: blz. 57 “KEN JEZELF’ (...) iets wilde leren.”

Leg uit aan de klas dat het doel van deze les is dat de leerlingen zichzelf beter leren kennen – zelfbewuster worden -, met hulp van hun klasgenoten.

Vertel eerst iets over de theorie van de meervoudige intelligenties, ontwikkeld door onderwijspsycholoog Howard Gardner (zie BIJLAGE 2).

Laat kinderen bedenken op welke manier zij intelligent of knap zijn.

De leerlingen gaan nu een soort woordspin maken over zichzelf.

Deel A4-papier uit en laat de kinderen in het midden van het papier een foto van zichzelf plakken. Daaromheen komen gedachtewolkjes (zie BIJLAGE 3) waarin staat waar zij goed in zijn.

Een van de wolkjes vullen zij zelf in. De andere wolkjes worden ingevuld door verschillende klasgenoten. Zorg ervoor dat elke leerling evenveel wolkjes krijgt om op te plakken.

Besteed kort aandacht aan hoe je deze wolkjes (voor een ander) invult. Hoe geef je een goed compliment aan iemand? Waar kun je iets over zeggen? Let erop dat de complimenten gaan over iets wat iemand goed kán; niet over hoe iemand eruit ziet bijv.

LESSUGGESTIE 5: KIJKEN NAAR DE WERELD

Ontwikkelingsgebieden:

- Mondelinge taalvaardigheid
- Oriëntatie op jezelf en de wereld
- Mediawijsheid

Kerdoelen: 1, 3, 52

Leerdoelen: na deze les

- Weten de kinderen wie Plato was;
- Kunnen de kinderen nadenken over de invloed en waarde van social media.

Nodig:

- Boek: Becky Breinstein –
De gifbeker van Socrates

Activiteiten:

- Gesprek over Plato en zijn verhaal over de grot
- Gesprek over social media

PLATO EN ZIJN VERHAAL OVER DE GROT

Duur: 20-30 minuten

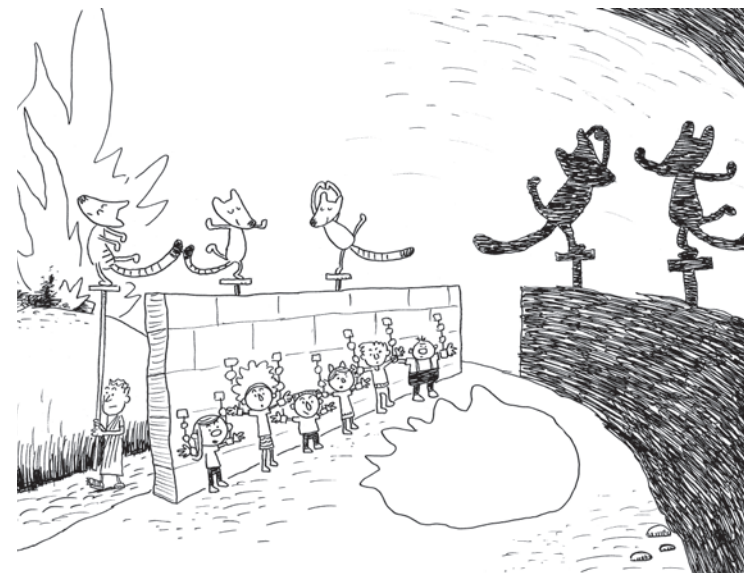
Plato was de beroemdste leerling van Socrates. **PLATO** betekent breed. Hij was breed omdat hij veel naar de sportschool ging! Hij vond **DENKEN** belangrijker dan **ZIEN**. Omdat je de **WAARHEID** niet kunt zien, maar er wel over kunt denken. (zie blz. 108/109)

Plato schreef de gesprekken op die Socrates had gevoerd. Maar soms bedacht hij er gesprekken bij, die Socrates helemaal nooit heeft gehad, zoals een verhaal over de mensen als grotbewoners.

Lees dit verhaal voor: "Socrates vond dat (...) werd! Wie niet?!" (blz. 43 t/m 49)

Het is geen makkelijk verhaal om direct te begrijpen. Snappen de kinderen dat het verhaal te maken heeft met hoe je de werkelijkheid ziet? Wat is echt en wat is alleen maar een beeld, of zelfs alleen maar een schaduw?

Wie van de kinderen zou net als Becky wél blij zijn als ze uit de grot werden bevrijd?

SOCIAL MEDIA: ECHT OF NEP?

Duur: 20-30 minuten

In **BECKY BREINSTEIN** – De gifbeker van Socrates vergelijken de makers social media met de grot van Plato.

Voorlezen: blz. 136: “De rest was allang (...) juist in gevangen.”

Leg het fragment evt. uit en ga vervolgens met je klas in gesprek.

Wat vind je van de vergelijking dat social media niet de echte wereld is, maar slechts een schaduw? Laat social media ons de wereld zien of juist niet?

LESSUGGESTIE 6: LAAT JEZELF ZIEN

Ontwikkelingsgebieden:

- Mondelinge taalvaardigheid
- Kunstzinnige vorming

Kerdoelen: 3, 54, 55

Leerdoelen: na deze les

- Weten de kinderen wat het verschil is tussen een foto en de werkelijkheid

Nodig:

- Boek: Becky Breinstein – De gifbeker van Socrates
- Digitale camera's

Activiteiten:

- Gesprek over social media
- Selfies maken en beoordelen

FOTO'S EN SELFIES: ECHT OF NEP?

Duur: 20 minuten

Isabella maakt in **BECKY BREINSTEIN** - De gifbeker van Socrates heel veel selfies.

Waarom zouden er zoveel selfies worden gemaakt?

Maak jij ook veel selfies? Waarom doe je dat?

In het boek worden profielfoto's vergeleken met schaduwen op de wand. *Wat wordt er bedoeld met deze vergelijking? Ben jij hetzelfde als een foto?*

Hoe betrouwbaar zijn foto's op Instagram? Laten zij zien hoe mensen zich voelen? Hoe mensen daadwerkelijk zijn? Ga hierover in gesprek met je klas.

SELFIES MAKEN EN BEOORDELEN

Duur: 2x 20 minuten

Laat de leerlingen drie selfies maken:

- Eentje waar ze zo mooi mogelijk op proberen te staan
- Eentje waar ze proberen te laten zien hoe ze zich op dat moment voelen
- Eentje waar ze proberen zich anders voor te doen dan hoe ze zijn

Verzamel alle foto's en print ze uit voor een volgende les. Elk kind krijgt één A4 met daarop zijn drie selfies. Naast de selfies moet voldoende ruimte zijn om commentaar op te schrijven.

In een volgende les laat je kinderen elkaars selfies beoordelen. *Laat ze rondlopen door de klas en kort commentaar schrijven wat ze zien. Welke foto zal zijn gemaakt om mooi over te komen? Welke emoties hebben de kinderen proberen te laten zien?*

Als de commentaren zijn opgeschreven, gaan de leerlingen bekijken of hun foto's op de juiste manier zijn overgekomen. *Kunnen ze hieruit conclusies trekken?*

Welke waarde hebben de foto's? Komen gevoelens goed over? Hoe goed kun je je klasgenoten voor de gek houden met een foto?

Tenslotte nog een vraag: *Welke foto zouden zij op Instagram zetten? Wat willen zij de wereld laten zien van zichzelf?*

BIJLAGE 1

ZO VOER JE EEN SOCRATISCH GESPREK

Een socratisch gesprek is geen gewoon gesprek, het lijkt eerder op een spel. Een spel heeft spelregels en een doel. In dit geval zijn het Socrates-regels. Het doel van dit spel is: samen denken.

Denken is iets wat je eigenlijk altijd in je eentje doet, in je eigen hoofd. Maar Socrates daagde andere mensen uit om samen met hem te denken. Dat deed hij door vragen te stellen aan mensen die hij tegenkwam op straat, op de markt of in de sportschool. Het socratische gesprek is een techniek waarmee je – net als Socrates – samen met anderen kunt denken.

Als mensen met elkaar in gesprek gaan, belanden ze vaak in een discussie.

Dat gaat bijvoorbeeld zo:

A: Spinazie is vies.

B: Nee joh, spinazie is juist lekker!

C: Spinazie is niet lekker, maar wel gezond.

A: Nou en, ik vind het vies!

B: Nee, het is juist lekker!

C: Dat doet er niet toe, het is gezond en dus moet je het eten!

A: Maar het blijft vies.

Enzovoorts.

In een discussie kom je vaak niet heel veel verder. Iedereen heeft zijn eigen overtuiging (bijvoorbeeld dat spinazie vies is, of lekker, of gezond). En iedereen probeert de anderen ervan te overtuigen dat wat hij of zij zegt de waarheid is. Maar meestal lukt dat niet. Iedereen blijft gewoon zijn eigen standpunt herhalen.

In een socratisch gesprek is dit verboden.

Je mag niet in een welles-nietes-discussie belanden.

Dus, Socrates-regel 1:

Geen discussies, geen welles-nietes

Socrates-regel 2:

Een socratisch gesprek heeft een beperkte tijd. Spreek met elkaar af hoe lang het ongeveer gaat duren, bijvoorbeeld een kwartier.

Socrates-regel 3:

Er is een gespreksleider – een leraar of begeleider. De gespreksleider mag zich niet met de inhoud van het gesprek bemoeien. Vergelijk het met een scheidsrechter bij voetbal: die mag zelf de bal niet aanraken.

Hij moet zorgen dat alle spelers fijn kunnen spelen.

Om dat te kunnen doen, moet iedereen naar de gespreksleider luisteren. Je mag pas praten als de gespreksleider jou het woord geeft.

Als je het woord wilt, moet je je hand opsteken. Als je het woord na een tijdje niet krijgt, moet je daar niet eindeloos aan blijven denken, want dan raak je de

lijn van het gesprek kwijt.

Je wacht gewoon op een nieuw moment om iets te zeggen.

Socrates-regel 4:

Je moet **OP ELK MOMENT** kunnen samenvatten wat de vorige spreker zei.

Dus als jij het woord krijgt van de gespreksleider, kan het zo zijn dat hij je vraagt:

‘Kun je samenvatten wat degene vóór jou heeft gezegd?’

Of zelfs:

‘Kun je samenvatten wat er tot nu toe allemaal is gezegd?’

Dit is heel erg moeilijk, zal je merken.

Het dwingt je om heel erg goed te luisteren. Want meestal zeggen we liever alleen wat we zelf willen zeggen (‘Spinazie is vies!’) in plaats van echt tot ons door te laten dringen wat een ander zegt.

In een socratisch gesprek ontdek je dat je normaal gesproken eigenlijk helemaal niet zo goed luistert (en daarin ben je niet uniek, dat geldt eigenlijk voor iedereen).

En als het je lukt om dit nou eens wél te doen is dat erg leuk en ga je daarna ook heel anders luisteren naar de gewone gesprekken die je hoort of waar je aan meedoet...

Socrates-regel 5

Een socratisch gesprek hoeft geen oplossing te bieden voor een probleem. En ook geen definitief antwoord te geven op een vraag. Het gaat erom dat het een interessant gesprek is, waar iedereen die eraan meedoet iets van leert.

Socrates-regel 6:

Socrates ging ervan uit dat **IEDEREEN** kan filosoferen. Sterker nog: volgens hem weet je eigenlijk alles, alleen weet je zelf niet wat je weet. Je bent het vergeten.

Een socratisch gesprek kan je helpen om het je weer te herinneren.

In een socratisch gesprek ga je uit van je eigen ervaring. Je mag dus geen boeken

of televisieprogramma’s of internetpagina’s gebruiken.

Je moet putten uit je eigen geheugen.

Je kunt een voorbeeld geven van iets wat je zelf hebt meegemaakt. Daar valt vaak het allermeeste van te leren.

Op dat terrein ben jij de echte expert: jij weet hoe het voelde, hoe het was.

Socrates-regel 7:

Voordat we beginnen, de laatste regel:

Een socratisch gesprek gaat over een filosofische vraag.

De vraag kan dus niet zijn: is spinazie gezond? Want dat kan je opzoeken, er zijn wetenschappers die dat hebben onderzocht. Die kunnen aantonen dat er bijvoorbeeld ijzer en vitamines in spinazie zitten. Dus dat is geen filosofische vraag.

De vraag kan ook niet zijn: waarom gaat mijn zusje altijd brullen als we spinazie eten?

Dat is namelijk een therapeutische vraag.

Dat zou je in gesprekken met je zusje moeten oplossen.

Wat we zoeken is een vraag naar betekenis, een vraag die we niet zomaar kunnen beantwoorden. Maar waarbij we wel aanvoelen dat het om iets heel belangrijks gaat, wat we graag zouden willen weten.

Bijvoorbeeld, in dit geval: wat is gezondheid?

Belangrijk punt bij deze laatste Socrates-regel: het gesprek begint met de zoektocht naar de juiste vraag.

Iedereen mag een vraag voorstellen, het maakt **HELEMAAL** niet uit welke vraag.

De gespreksleider laat iedereen één voor één een vraag stellen.

En daarna bepalen jullie samen welke vraag het wordt.

En dan: **BEGINNEN** maar!

BIJLAGE 2

MEERVOUDIGE INTELLIGENTIES VAN HOWARD GARDNER

1. Verbaal-linguïstisch: daardoor gevoelig voor taal.

Deze leerlingen zijn door hun gevoeligheid voor taal goed in spreken, luisteren en lezen. Ze hebben geluk want veel methodes sluiten aan bij de voorkeur van talige leerlingen.

2. Visueel-ruimtelijk: daardoor een goed geheugen voor beelden.

Deze leerlingen leren door 'af te kijken'. Ze hebben een sterk ontwikkeld topografisch gevoel en zijn ook goed in staat emoties en ervaringen te visualiseren. Door hun voorkeur voor beelden kijken ze graag filmpjes bij het leren.

3. Logisch-Mathematisch: hierdoor sterk in logisch nadenken.

Deze leerlingen hebben een voorkeur voor abstract en schematisch denken. Ze houden daarom van ordenen en denken daarbij logisch na: 'wat komt eerst en wat daarna'.

4. Naturalistisch-ecologisch: daarom belangstelling voor de natuur.

Deze leerlingen hebben een voorkeur voor observeren. Bovendien gaan ze graag om met planten en dieren. In hun leren leggen ze daarom het liefst een relatie tussen wat ze leren en de natuur.

5. Muzikaal-ritmisch: hierdoor gevoelig voor geluid.

Deze leerlingen maken een koppeling met geluid en hebben daardoor een goed geheugen voor muziek. Leren doen deze leerlingen het liefst op gehoor en dat is waarom ze ook houden van herhaling; het liefst leren ze hardop.

6. Interpersoonlijk: goed in het begrijpen van anderen.

Deze leerlingen zijn gericht op anderen en zijn daarbij gevoelig voor stemmingen van anderen. Ze zijn goed in staat anderen te motiveren en kunnen zich daarbij door hun intelligentievoordeel goed inleven in anderen.

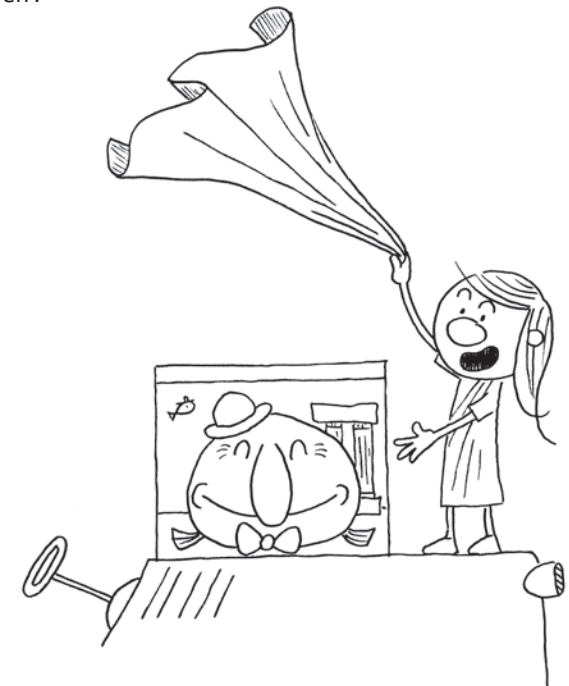
7. Intrapersoonlijk: hierdoor zelfkennis.

Deze leerlingen denken graag na over hun eigen handelen. Hierbij trekken ze zich het liefst eerst even terug. Ze passen zich meestal makkelijk aan en doen veel aan persoonlijke ontwikkeling.

8. Lichamelijk-kinesthetisch: daarmee een doener.

Deze leerlingen hebben een goede motoriek. Ook hebben ze veel behoefte aan beweging en ze leren vooral door te ervaren. Dit is waarom ze moeilijk stil kunnen zitten en gericht zijn op 'doen'.

Bron: leraar24.nl

BIJLAGE 3

